

הלכות פסח תעניתה

הה

לשומר מחימוץ לשם מצת מצוה¹⁰ מכל מקום כל ספק דברי סופרים להקל¹¹ ואם יש לו ג' מצות מצוה לליל ב' ישובר התיבה מהאמצעות ויאכל בליל א' (עיי' ס' תנ"ח טו):
יא הנהנין לקוב התיבת אפיקומן ותלתותה אין בזה איסור משום נוקב ביו"ט¹² לפי שאיסור עשיית נקב אפילו בשבת אינו שייך באוכלין אלא בעצים ואבנים ומתכות וכיוצא בהם¹³ (משאר דברים הראים לעשות מהן כלים עיין ס' שו"ד טו):

תענה שלא לאכול אחר אכילת אפיקומן וכו' ו' סעיפים:

א אחר אכילת אפיקומן אסור לאכול שום מאכל בעולם¹⁴ הוין מצוה שמורה¹⁵ משעת קצירה או משעת לישנה¹⁶ כדי שלא יעבור מפיו מעם מצוה שמורה¹⁷ של האפיקומן על ידי מעם אותו מאכל כמו שנתבאר בס' תע"ז¹⁸.

אבל מותר לשתות כל המשקין¹⁹ שאינן משכרין (אבל משקין המשכרין אסור לשתות ממעם שיתבאר בס' תפ"א²⁰) לפי שמעם השתיה אינו מעכיר את מעם האכילה מפיו.

ויש חולקין על זה ואומרים²¹ שמעם כל המשקין מבטל מפיו את מעם מצוה שמורה של אפיקומן הוין ממים וכיוצא בהם כמו שיתבאר בס' תפ"א²² ויש לחוש לדבריהם אם לא לצורך גדול²³:

ב לא יאכל האפיקומן בשני מקומות²⁴ ואפילו בחדר אחד לא יאכלנו בב' שולחנות²⁵ מקצתו בשולחן זה ומקצתו בשולחן זה לפי שהאפיקומן הוא זכר לפסח²⁶ ואסור לאכול מן הפסח בשני מקומות שנאמר²⁷ בבית אחד יאכל:

ג מי שיטן באמצע אכילת האפיקומן וניער משנתו אסור לו לחזור ולאכול עוד מן האפיקומן²⁸ אפילו לא אכל עדיין כזית²⁹ לפי שהשינה חשובה הפסח בין אכילה לאכילה וכשאוכל אחר השינה הרי הוא כאוכל במקום אחר שלא במקום הראשון³⁰ ואסור לאכול האפיקומן בשני מקומות³¹:

ח דרכ רבנו יונה. הובא בדא"ש פ"י ס' לג' ובגמ' ס' תפ"א.
ט סעיף א.
י ר"ף (כז, א). רא"ש שם, ממשנתו רב יוסף טוב עלם. מור בשם הגאונים. רמ"א ס' תפ"א ס"א. מ"א כאן סק"א. וראה לקוטי טעמים ומגדים להגש"פ ד"ה ויהיה. שולחן ערוך ח"ב ע"ג קט הערה 1.
יא ס"א. ובסדר: יודר שלא ישתה אחר האפיקומן וראה לקוטי טעמים ומגדים להגש"פ ד"ה שלא ישתה. דמספיקת דבריו משמע שמכל שתיה יודר ואפילו ממים. וראה שם ר"ה יודר (הא).
יב וז"ל לקמן שם.
יג דש"ס קב, א ר"ה ישנו. דא"ש פ"י ס' לד' (וראה קרבן נתנאל שם אות ח). מור רמ"א ס"א.
יד ח"א סק"ב.
טו כדלעיל ס' תע"ז ס"ג.
טז שמת יב, מו. רבי יהודה בברייתא פז, א.
יז עובדא דרבה קב, ב. כפרוש רשב"ם שם ד"ה היה. דמבי"ט פ"ה ה"ד. שו"ע ומה"א ס"ב.
יח ומשמעות רמ"א שם ואדווינס. וראה גם לקמן ס' תע"ז ס"ה.
יט רשב"ם קב, א ר"ה ישנו. מור. לבוש ס"ב. מ"א סק"ג. כ כדלעיל ס"ב.

סב כדלעיל שם ספ"ו וס"א תפ"א. וראה מהר"ל הל' אפיקול המצות (ע"ן ספ"ג). הובא בדא"ש ס"י תוס' סק"א (שנמנעם זה טוב שישאר בר יעת יתקמם בכל התיקונים של כל המצות). לעיל שם ס"ב (שעכ"ף עזיקר מקלים כקמן ועוד עמוד על גביו).
סג ביצה ג, ב. ודיינו אפיקומן שהוא מ"מ, כדלעיל ס"ג. וראה גם לעיל ס' תנ"ה ס"א.
סד סעיף ב' (שהאמצעות אינה צריכה להיות שלמה מעיקר הדיון).
סה ח"א ס"י תקן סק"ג. ח"י סוף סק"ג. וראה גם לקמן שם ס"א.
סו ראה רמב"ם הל' שבת פ"ו ה"א.
סז ס"ב. וראה לעיל ס' שבת ס"ב.

סימן תענה

א שמואל קוט, ב. מור שו"ע ס"א.
ב משמעות הרא"ש פ"י ס' לה. וראה נשעי גבריאל פסח ח"ג ע' תלה.
ג כדלעיל ס' תע"ז ס"ג.
ד נגרא שם ורשב"ם ד"ה אין מנפירין.
ה רא"ש שם. וראה גם לקמן ס' תפ"ב סעי' א"ג.
ו לבוש ס"א.
ז ס"ב וס"ג.

הלכות פסח תענית

ך כמה דברים אמורים כשמיסב בלכד אבל בני החבורה המסובין וישנו מקצתן כאמנע
 אכילת האפיקומן וניעור יכולין לחזור ולאכול עוד^א אפילו אכלו כבר כוית שאין
 שינתם חשובה הפסק כיון שמקצת חבורתם נשארו בלא שינה^ב אבל אם ישנו כל בני
 החבורה וניעור אינן חוזרין לאכול עוד^ג:

ה וכל זה כשנדרמו בשינה אבל אם נתנמנו בלכד וניעור^ד וכן יחיד שמיסב
 ונתנמנו וניעור יכולין לחזור ולאכול^ה ואיהו מתנמנו ישן ואינו ישן ניעור ואינו
 ניעור כגון שאם קורין אותו והוא עונה^ו ואינו יודע להשיב דבר שצריך להרהר קודם
 שישב^ז וכשמוכרין אותו הוא נזכר כגון ששואלין אותו באיזה מקום הנחת חפץ פלוני
 ואינו יודע להרהר ולזכור בעורו מתנמנו באיזה מקום הניחו וכשמוכרין אותו ואומרים
 לו הנחת במקום פלוני הוא נזכר ואומר הן או לאו^ח וכיוצא בזה:

ו וכל זה כשישן לאחר שהתחיל לאכול האפיקומן אבל אם ישן קודם לכן וניעור יכול
 לחזור ולאכול כמה שרצה ולאכול האפיקומן אח^ט וכן יכול לאכול סעודתו בבית
 וללך לאכול האפיקומן בבית אחר^י:

תענית ברכת המזון על כוס שלישי וכו' מ' סעיפים:

א אחר אכילת האפיקומן צריך למונז כוס שלישי לברך עליו ברכת המזון^א ואף
 להאומרים^ב שברכת המזון אינה מעונה כוס מכל מקום הואיל ותקנו חכמים לשתות
 ד' כוסות בלילה זה יש לעשות מעזה בכל אחד ואחד^ג ועל השלישי יברך על מזונו
 (ואם לא עשה כן לא יצא ידי חובת ד' כוסות^ד כמו שנתבאר בס' תע"ב^ה):

ב כוס זה צריך להקדק בו אם הוא נקי^ו משוירי כוסות^ז הדיינו שיוירי יין ששרה בו
 פת^ח שאם אינו נקי צריך שטיפה והדחה^ט או לקנחו יפה כמו שנתבאר בס' קפ"ג^י
 ואף מי שאינו נזהר בזה כל השנה (לפי שברכת המזון אין צריך כוס מעיקר הדין^{יא})
 מכל מקום בלילה זה צריך לזהר^{יב}:

ג אחר ששתה כוס זה אסור לשתות יין^{יג} או שאר משקה המשכר^{יד} עד כוס הרביעי
 שכמו ויחבר^{טו} וישן וימנע מקריאת גמר ההלל^{טז} ואף ממשקה שאינו משכר יש למנוע
 מטעם שנתבאר בס' תע"ה^{יז} חוץ ממים וכיוצא בהם כמו שיתבאר בס' תפ"א^{יח}:

ה	מעוף מן.	כא	משנה קב, מע"א, רנ"ב"ם שם, שו"ע שם.
ו	ח"י סק"א.	כב	בלב"ס"ב ברע"ת ויש אומרים.
ז	תוס' ברכות נא, א ד"ה שטיפה.	כג	משנה שם, רנ"ב"ם שם, שו"ע שם.
ח	רש"י ביצה כא, ב ד"ה שוירי.	כד	רנ"ב"ם שו"ע שם, כרבי יומי במשנה שם דאפיא קאי.
ט	רש"י בתשובה סי' פח, שכן דעת כל האחרונים. ב"ח ריש הסי' ט"ז סק"א. ח"י שם.	כה	ענביא הרבה שם.
י	מעוף ב.	כו	נזירא שם, מ"א סק"ד.
יא	כרעיל סי' קפ"א, שנהגין בהמורים שאינה מעונה כוס, ויראה גם לעיל סי' תע"ט וסי' ט"ז.	כז	וש"י בתענית דף י"ג, ב ד"ה אחרות.
יב	רש"ל שם, ט"ז שם, ח"י שם.	כח	רנ"ב"ם פסחים שם ד"ה לאחרות.
יג	משנה ק"ג, ב. מור וש"ע סי' א.	כט	רנ"ב ירוהם ג"ה ח"ד (פג, ד), דמ"א סי' ב.
יד	ט"ז סק"ב, ח"י סק"ג.	ל	ט"ז סי' תע"ט סק"ג, מ"א שם סק"ב.
טו	ירושלמי פ"י ה"ז, רנ"ב"ם שם ד"ה כין ג', ב"י ד"ה ומ"ש ולא, ח"י שם.		
טז	רנ"ב"ם שם, ט"ז שם.		
יז	מ"א סי' א.		
יח	מעוף א.		

סימן תעט

א משנה ק"ז, ב. מור וש"ע סי' א.
 ב לעיל סי' קפ"א, וש"י.
 ג רנ"ב במגילת ט"ט.
 ד פרי"ח סי' תפ"ד במסופ.